

МОДЕЛЬ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ ЛЮДИНИ

А.М.Ковальова, С.О. Струнина, М.Б.Закацюра, О.В. Навара

ММІФ НТУУ «КПІ»

На основі сучасних літературних даних розроблені варіанти зображення серцево-судинної системи за допомогою електричних схем, що відкриває нові можливості моделювання фізіологічних процесів в нормі і при патології

Ключевые слова: серцево-судина система, електричні схеми.

Захворювання серцево-судинної системи на сьогодні займають перше місце серед проблем здоров'я людства. Тому було вирішено дослідити модель серцево-судинної системи в різних умовах функціонування, щоб систематизувати знання та покращити методи діагностики та лікування.

Модель серцево-судинної системи людини включає в себе три основних компонента. Перший – це зосереджені параметри моделі ударного об'єму серця і кровообігу, які можуть бути реалізовані як підготовка моделі серце-легені (як цілісної системи) так і для проектування серцевих функціональних кривих, або для системної підготовки, призначеної для вимірювання венозних кривих. Другим компонентом є короткострокова регулярна системна модель, яка включає барорефлекс артеріальної системи, барорефлекс серцевої системи, а також прямі нейронні зв'язки між механізмом дихання і серцевих скорочень. Останній компонент є моделлю фізіологічного спокою збурень, які включають дихання, ауторегуляції в місцевих судинних руслах (екзогенні порушення системного артеріального опору), а також високу активність мозкового центру, нанесеного на вегетативну нервову систему ($1 / F$ екзогенних занепокоєнь серцевого ритму) [2].

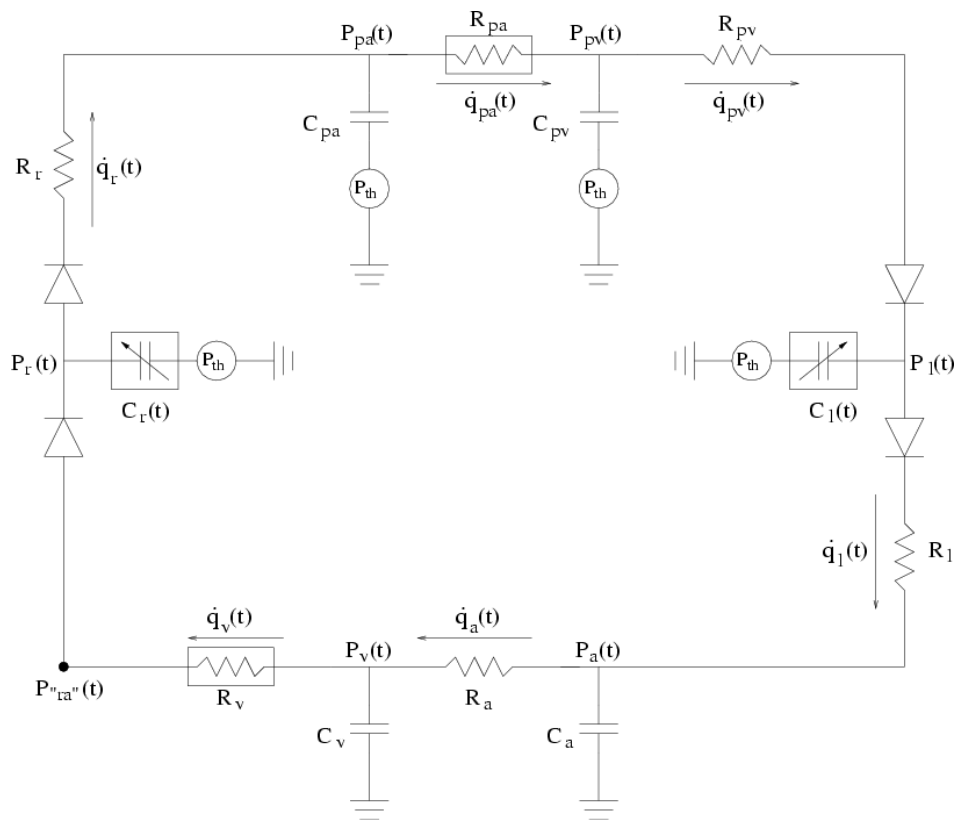

Рис. 1 Електричний схемний аналог непошкодженого людського пульсуючого серця і кровообігу.

На рис.1 показана модель серця і кровообігу з параметрами аналогових електричних схем. В цій схемі, напруження аналогічне об'єму крові (Q , мл), потік крові – кровотоку (q , мл / с), і напруга – тиску (P , мм рт.ст.). Модель складається з шести компонентів, які представляють лівий і правий шлуночки (l,r), системні артерії і вени (a, v), легеневі артерії та вени (pa, pv). Кожна частина складається з каналу для вузької течії крові з опором (R) і конденсатора (C) і об'єму (P_{th}). Два

опори носять нелінійний характер. Системний венозний опір представлений резистором Старлінга, а в легеневій артерії опір представлено нескінченним числом паралельних резисторів Старлінга (тиск в камері дорівнює альвеолярному (alv) тиску), розташованих по вертикалі, один на іншим. Відношення об'єму до тиску у лівому і правому шлуночках підпорядковуються по суті лінійному режиму, діастолічне обмеження об'єму – , а також обмеження систолічного тиску –

. Співвідношення в лінійному режимі шлуночків (відношення тиск-об'єм) а також частота серцевих скорочень (F) періодично змінюються з часом (час визначається саме на кінцевій діастолічній відповідності (ed), кінцевий систолічний (es) відповідності) і несуть відповідальність за управління потоком крові. Чотири ідеальних діоди представляють шлуночки припливу і відтоку клапанів та забезпечують однонаправлений потік крові. Нарешті, вихідний тиск встановлений як внутрішньо-грудний (th) тиск для шлуночка та легеневого відділення [1]

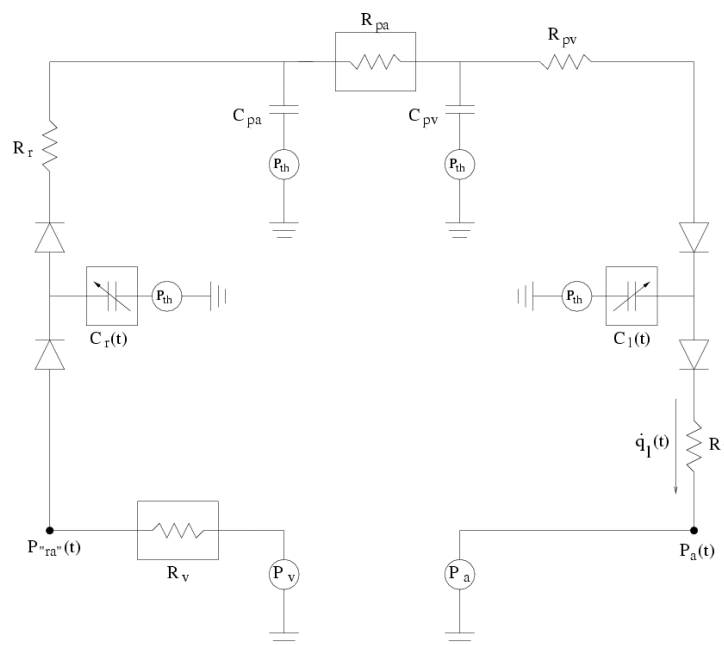

Рис. 2 Електрична схема моделі серце-легені призначена для вимірювання функціональних серцевих кривих.

Рис. 2 ілюструє аналогове електричне коло з параметрами моделі людського серця. Тиск на вході в систему серце-легені, де праве передсердя було б розташоване, якби було включене в явному вигляді до моделей, визначається як P_{in} . Крива функції серця може бути отримана з різних незалежних джерел напруги U_{in} і часу усереднення τ залежно від P_{in} .

На рис. 3 показано аналогове електричне коло із зосередженими параметрами моделі, підготовленої до кровообігу. Венозні криві можуть бути виміряні, регулюючи значення в кінці діастоли P_{in} для того, щоб змінювався P_{in} – тиск, який сприяв потоку в правий шлуночок – і час усереднення τ з результатом P_{in} . Зверніть увагу, що незалежне джерело струму тут (I_{in}), означає, що системний (ms) тиск являється постійними протягом періоду вимірювання при незалежному закачуванні в системний кровотік [4].

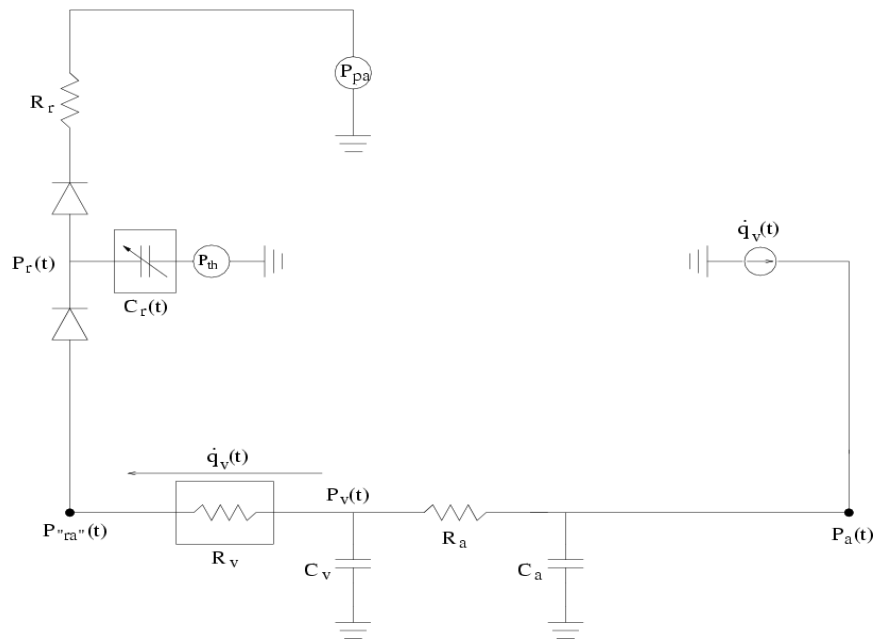

Рис. 3 Аналогова електрична схема людини, призначена для вимірювання венозних кривих.

Барорефлекс артеріальної дуги здійснюється відповідно до системи зворотного зв'язку, показаної на рис. 4. Ця система спрямована на відстеження установки (sp) тиску через наступну послідовність подій. Барорецептори передають сигнал тиску на вегетативну нервову систему (ВНС). ВНС порівнює відхилення між відчутим тиском і нульовим, а потім реагує шляхом коригування чотирьох параметрів пульсуючого серця і кровообігу. Чотири регульованих параметри, в кінці систоли ($F(t)$, $\dots$), ($\dots$ та $\dots$). ВНС контролює ці параметри на основі історії $\dots$ конкретно у відповідності з наступною нелінійністю динамічного відображення:

де a_p – любий з чотирьох параметрів, $\arctan$ – функція (константа (S)), $p(t)$ і $s(t)$ – поодинокі механізми, див. рис. 5.

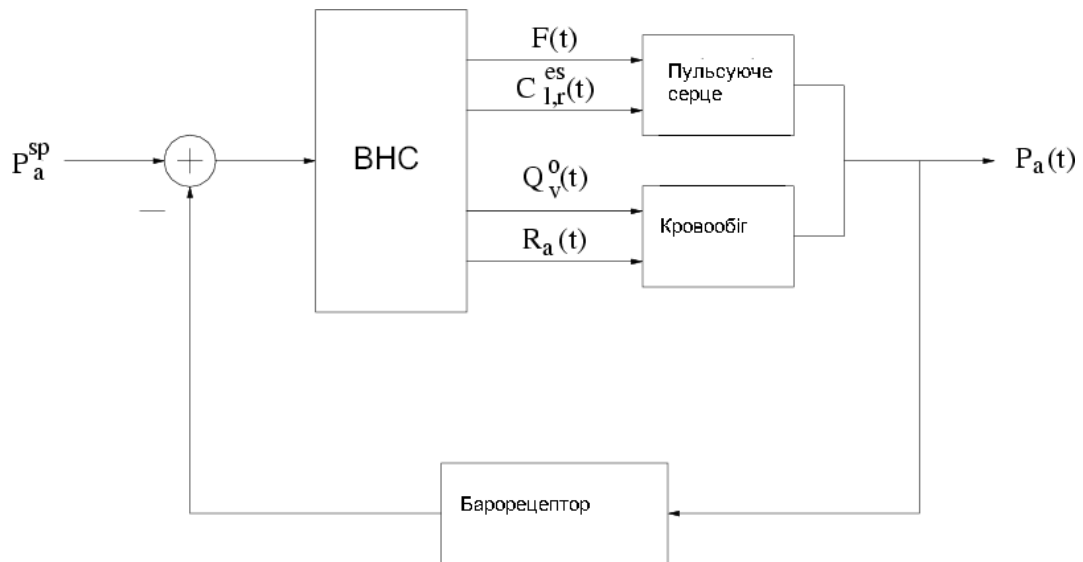

Рис.4 Блок-схема зворотного зв'язку що зображає артеріальну барорефлекс дугу.

Серцево-легенева барорефлекс дуга, відтворена згідно діаграмі зворотного зв'язку, аналогічна рис.4. Проте, відчутий тиск, що був тут визначений, стає ефективним правильним трансмуральним тиском ( ) пульсуючої серцевої моделі, що відноситься до передсердя [3].

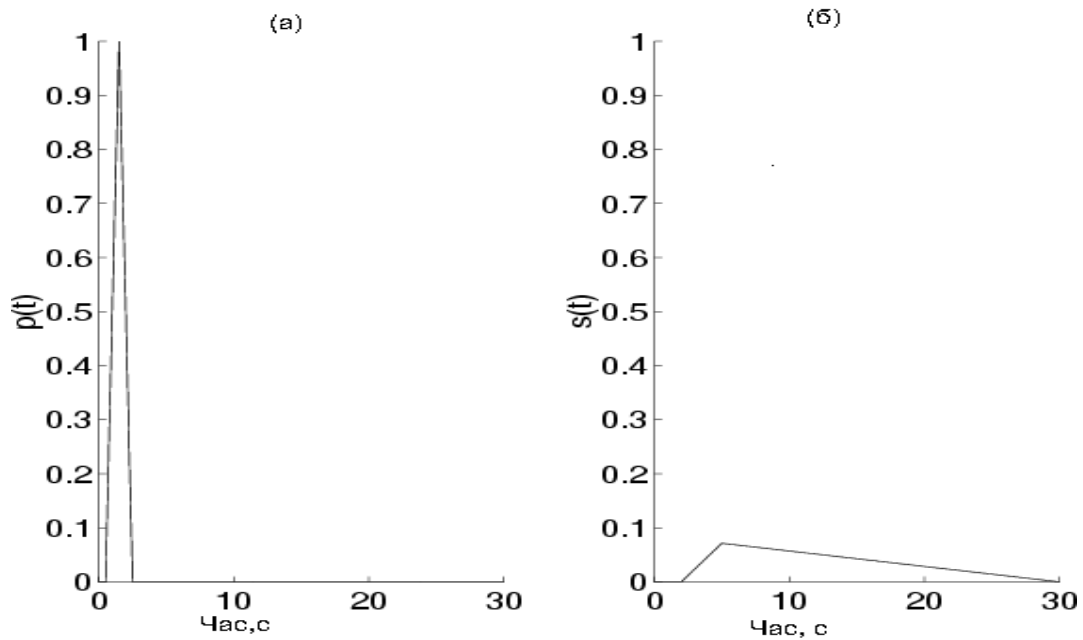

Рис. 5 Група механізмів представлена (а) швидкими, парасимпатичними кінцівками і (б) повільнішими, симпатичними кінцівками.

Ці механізми характеризують динамічні властивості блоку ВНС, промаркованих на рис. 4. Прямі нейронні зв'язки між механізмом дихання і серцевого ритму характеризується стаціонарним лінійним імпульсом який відображає миттєві коливання обсягу легенів. Імпульсні характеристики визначаються лінійною комбінацією, кожна з яких є передовою в сфері часу 1,5 с, для обліку цього механізму.

Висновки. Широке поширення одержали моделі прямої аналогії з електричними схемами. У таких моделях напруга і електричний струм служать аналогами тиску і об'ємного кровотоку. Кожна судина характеризується опором і в електричній схемі представляється як провідник, конденсатори і котушки індуктивності. Омичний, ємнісний і індуктивний опір моделюють гідравлічний опір

в'язкого тертя, пружно-еластичні властивості стінок судини і інерційні властивості маси крові відповідно. Поєднуючи ділянки електричної схеми, що представляють окремі судини, отримали електричні схеми, що описують кровоносну систему в цілому.

Література

1. Ramakrishna Mukkamala, Joanne M. Mathias, Thomas J. Mullen, Richard J. Cohen, and Roy Freeman. System identification of closed-loop cardiovascular control mechanisms: Diabetic autonomic neuropathy. *Am J. Physiol.*, 276:R905-R912, 1999.
2. Ramakrishna Mukkamala, Derin A. Sherman, Roger G. Mark, and Richard J. Cohen. A nonlinear, computational model of the pulsatile heart and circulation. *Submitted to Am J. Physiol.*
3. Ramakrishna Mukkamala, Karin Toska, and Richard J. Cohen. Noninvasive identification of the total peripheral resistance baroreflex. *Am J. Physiol.*, 284(3):H947-H959, 2003.
4. Thomas J. Mullen, Marvin L. Appel, Ramakrishna Mukkamala, Joanne M. Mathias, and Richard J. Cohen. System identification of closed-loop cardiovascular control: Effects of posture and autonomic blockade. *Am J. Physiol.*, 272:H448-H461, 1997.

МОДЕЛЬ СЕРДЕЧНО-СОСУДИСТОЙ СИСТЕМЫ ЧЕЛОВЕКА

А.М.Ковальова, С.О. Струнина, М.Б.Закацюра, О.В. Навара

Исходя из современных литературных данных разработаны варианты изображения сердечно-сосудистой системы при помощи электрических схем, что открывает новые возможности моделирования физиологических процессов в норме и патологии.

Ключевые слова: сердечно-сосудистая система, электрические схемы.

MODEL OF CARDIOVASCULAR SYSTEM OF THE HUMAN

A.M.Kovalyova, S.O. Strunina, M.B.Zakatsura, O.V. Navara

Coming from modern literary, data is developed type of cardiovascular system image

through electric charts and diagrams that opens new possibilities to design of physiological process in a normal and pathology

Key words: Cardiovascular system, electric charts.